

Verwijzing gi Wi Kresten libi nanga a preikiwroko studie-buku

3-9 YULI

GUDU NAINI GADO WORTU | ESRA 4-6

„Libi den sma meki den bow na oso fu Gado”

Diki moro dipi

w93-O 15/6 32 ¶3-5

Yu kan frutrow den sani di skrifi na ini Bijbel?

Den ben e meki a solfru sensi disi na ini Tarsus, wan foto di ben de na a zuid-owstussei fu a kontren di wi sabi leki Torkukondre now. A moni disi ben meki na ini a di fu 400 yari Fosi Krestes, di a Persia granman Mazaeus ben e tiri. Tapu a sensi skrifi taki Mazaeus na a granman fu a kontren „na abrasei fu a Gran Liba”, dati na Eufraatliba.

Ma fu san ede den wortu „na abrasei fu a Gran Liba” prenspari? Fu di yu kan feni den srefi wortu disi na ini yu Bijbel. Esra 5:6-6:13 e taki fu den briji di Kownu Darius fu Persia nanga Granman Tatenai ben seni gi makandra. Den briji dati e taki fu den Dyu di ben bow a tempel na ini Yerusalem baka. Esra ben abi a wroko fu skrifi Gado Wet abra èn a ben du en wroko bun. Dati meki wi kan fruwakti taki a ben skrifi sani finifini èn soifri leki fa den ben de. Te yu e leisi Esra 5:6 nanga 6:13, dan yu o si taki a kari Tatenai „a granman fu a kontren na abrasei fu a Gran Liba”.

Esra skrifi den wortu disi na a ten fu 460 Fosi Krestes. Dati ben de pikinmoro 100 yari fosi den ben meki a solfru sensi disi. Kande son sma feni taki a fasi fa sma ben e kari wan tiriman ini owruten na wan pikin sani. Ma efu yu kan frutrow den Bijbel

skrifiman fu di den ben skrifi srefi den moro pikin sani soifri, dan dati musu gi yu moro frutrow taki den skrifi tra sani soifri tu, a no so?

10-16 YULI

GUDU NAINI GADO WORTU | ESRA 7-8

„A fasi fa Esra ben tyari ensrefi gi Yehovah grani”

si-O 75 ¶5

Bijbel buku nomru 13-1 Kroniki

⁵ Esra ben de a moro bun sma di ben kan skrifi a historia disi di e taki finifini fa sani pasa. Bijbel e taki: „Esra ben sreka en ati fu suku rai na ini a wèt fu Yehovah èn fu du san a wèt taki” (Esra 7:10). Yehovah yepi en nanga en santa yeye. A kownu fu Persia ben si taki Esra ben abi koni fu Gado èn dati meki a gi en furu frantwortu ini a kontren Yuda (Esra 7:12-26). Sobun, fu di a yeye fu Gado ben de nanga Esra èn fu di a ben kisi makti fu a kownu, meki a ben man gebroiki den moro bun dokumenti fu a ten dati fu skrifi a buku 1 Kroniki.

it-2-O 418 ¶7

Sakafasi

Sakafasi e meki sma kisi a yepi fu Gado. Te wan sma abi sakafasi, dan a kan de seiker taki Yehovah o yepi en. Esra ben abi a bigi frantwortu fu tyari moro leki 1.500 mansma komoto fu Babilon go baka na Yerusalem. Boiti den mansma disi yu ben abi priester, den Neitinem, sosrefi umasma nanga pikin. Den ben abi furu gowtu nanga solfru tu di den ben o gebroiki fu moi a tempel ini Yerusalem. Den ben abi sma fanowdu fu kibri den so taki sma no du den

ogri te den ben de na pasi fu go na Yerusalem. Ma Esra no ben wani aksi a kownu fu Persia fu seni srudati fu kibri den, fu di dati ben o sori taki a ben e frutrow tapu libisma. Boiti dati a ben taigi a kownu wan pisi ten na fesi: „A Gado fu wi de nanga ala sma di e aksi en fu du bun gi den.” Dati meki a taigi a pipel fu no nyan wan pisi ten èn fu saka densrefi na ondro Yehovah. Den begi Gado fu kibri den èn Gado arki a begi fu den. A sorgu taki nowan feanti ben man du den ogri na pasi teleki den doro na Yerusalem (Esr 8:1-14, 21-32). Fu di a profeiti Danièl di ben de na ini katibo na Babilon ben saka ensrefi na ondro Gado, di a ben suku yepi nanga rai, meki a kisi wan bigi grani. Gado seni wan engel go na en fu fruteri en san ben o pasa ini a ten di ben o kon.—Da 10:12.

17-23 YULI

GUDU NAINI GADO WORTU | ESRA 9-10

„Den takru bakapisi fu trangayesi”

w09-O 1/10 10 ¶6

San Yehovah e aksi fu unu?

Te wi e gi yesi nanga wi heri ati, wi o kisi blesi. Moses ben skrifi: „Un musu hori den komando . . . di mi e taigi unu tide, so taki sani kan waka bun nanga unu” (Vers 13). Sobun ibri komando fu Yehovah, iya ala den sani di a e aksi fu wi, na gi wi eigi bun. Disi no abi fu fruwondru wi fu di Bijbel e taki dati „Gado na lobi” (1Yohanes 4:8). Dati meki ala den wet fu en o yepi wi fu de koloku fu têgo (Yesaya 48:17). Te wi e du ala san Yehovah e aksi fu wi, dan wi o man wai pasi gi furu broko-edé. Èn na ini a ten di e kon wi o kisi têgo blesi te en Kownukondre o tiri.

21-27 AUGUSTUS

GUDU NAINI GADO WORTU | NEHEMIA 10-11

„Den ben libi sani na baka fu gi yesi na Yehovah”

w86-O 15/2 26

A tru anbegi ben seti kon bun baka

Den ben libi ala den gudu di den ben o kisi èn froisi go na Yerusalem, wan sani di ben kostu den furu moni èn ben gi den wan tu problema. Kande den wan di ben tan na ini a foto dati ben miti difrenti kefar tu. Den tra Dyu ben si taki den wan di ben de klariklari fu go ben warti fu kisi prèise èn dati meki den ben e begi Yehovah fu blesi den.

28 AUGUSTUS-3 SEPTEMBER

GUDU NAINI GADO WORTU | NEHEMIA 12-13

„Suku mati di lobi Yehovah”

it-1-O 109 ¶7

Den Amonsma

Baka di den yagi Tobia puru na ini a tempel-dyari, den leisi gi a pipel san a wet fu Gado e taki na Deuteronomium 23:3-6. Drape skrifi taki Amonsma nanga Moabsma no ben mag moksi nanga a pipel fu a tru Gado. Di den Israelsma yere san a wet e taki den bigin puru den trakondre sma na den mindri (Ne 13:1-3). Yehovah ben meki a wet disi sowan 1000 yari na fesi, fu di den Amonsma nanga den Moabsma no ben wani yepi den Israelsma di ben doro krosibei fu a Pramisi Kondre. Furu sma e frustan taki a wet disi ben wani taki dati den Amonsma nanga den Moabsma no ben kan tron memre fu a pipel

Israel èn kisi ala den reti nanga grani di den Israelsma ben abi. Ma dati no wani taki dati wan Amonsma nanga wan Moabsma no ben mag moksi nanga den Israelsma, noso tan na den mindri èn nyan bun fu den blesi di Gado ben gi en pipel. Wan buweisi fu dati na taki Seilek, di ben de wan Moabsma, ben de wan fu den prenspari fetiman fu David èn wan tra buweisi na a tori fu Rut di ben de wan uma fu Moab.—Ru 1:4, 16-18.

Diki moro dipi

it-2-O 379 ¶2

Poku

Singi ben de wan tumusi prenpari sani na ini a tempel. Wi sabi dati fu di furu Bijbel-tekst e taki fu den singiman èn den e taki tu dati den man disi „no ben abi fu du tra wroko” di den tra Leifisma ben e du. Na so den ben man poti ala den prakseri na a wroko fu den (1Kr 9:33). A de krin taki den

singiman disi ben tan dini leki wan spesruntu grupu Leifisma, fu di Bijbel e kari a grupu disi aparti fu den tra Israelsma di ben drai go baka na Yerusalem (Esr 2:40, 41). Srefi Kownu Artakserkses (Longimanus) fu Persia ben bosroiti taki den singiman disi makandra nanga sma fu tra spesruntu grupu, no ben abi fu ’pai edemoni. Èn den no ben abi fu pai belasting-moni gi sani di den ben bai, noso te den ben e waka na son pasi’ (Esr 7:24). Bakaten a kownu ben gi wan komando taki ’sani ben musu seti gi den [singiman], so taki den ben kan kisi a nyanyan di den abi fanowdu ibri dei’. Aladi sma e taki dati na Artakserkses ben gi a komando disi, toku a gersi leki na Esra ben du dati fu di Artakserkses ben gi en primisi (Ne 11:23; Esr 7:18-26). Sobun, aladi ala den singiman ben de Leifisma, toku Bijbel e taki fu den leki wan aparti grupu namku, ’den singiman nanga Leifisma’.—Ne 7:1; 13:10.